

TIKITIKI WAHI O WAIAPU.

"TE HUI ME TE PIRIMIA."

KATAHI ano te hui i penei te nui me te kaha me te marama o te whaka takototanga atu i nga tikanga e pa ana ki te Iwi Maori ki te aroaro o te tumuaki o Te Kawanatanga ara o Te Pirimia. "The Hon. J. G. Coates." i te Hui i mutu tata ake nei i Tikitiki wahi o Waiapu i a Pepuere 17-18. I te whakatakotoranga atu i nga whakaaro o Te Iwi kaore rawa tetahi ahuatanga i mahue o nga putake e ai ki ta te Maori titiro iho ki nga huarahi i pa mai ai te mate ki te iwi. i uaua ai te whakatuputupu i te kaha ki te ahu whenua. I whakaaturia hoki te he o nga mahara o te iwi pakeha e mea nei he iwi ora tonu te Maori. I whakamaramatia i taua hui te nui o nga whenua i riro he i te rereke o te mahinga a te pakeha mo au tu whenua, riro atu ana i te utu iti rawa etahi, ko etahi i murua hetia i raro i nga take raupatu. Ko nga whenua i mahue iho i takoto tonu i raro i te taitara kore, a kore tonu iho hoki e taea te tono moni i runga i au taitara pera, a ka takoto hua-kore noa te whenua. Kaati he nui te pai me te ngawari o nga whakautu a Te Pirimia i au putake nunui i whakatakotoria ki mua i tona aroaro, me te titiro atu, ngakaunui ana mai ia ki au putake, me tona ki mai hoki tera ia e whakapau i tona kaha ki te tuku mai i nga awhina kei tona ringa pera ano te makoha mai ki te Maori i tona ahua ki te pakeha.

E tika ana kia puta ake he whakamihi kia Pititi Huata, Mohaka, mo te marama o tona whakatakotoranga atu i nga whakaaro Maori i roto ano i ta te Maori titiro atu ki nga tikanga e hipoki nei i runga i te iwi nui tonu. I whakaatu ia ki Te Pirimia kia ata titiro iho ki te ahua o nga whenua kei roto i te rohe o Ngati Poron, ara te painga ake i runga i te kaha o tenei iwi ki te ahuhenua, na reira i tika ai kia tahuri nui ia ki te awhina i nga tikanga e ahua ana ki te whakanohonoho, ki te mahi hoki i nga whenua me nga tikanga e pa ana ki te iwi. I runga hoki i tana titiro he pai a kei te awhina te Kawanatanga i nga mahi maori na reira ia ka mea kia kaua hei hoatu te turanga minita Maori ki tetahi atu pakeha: otira ki te mahara ia ki te hoatu ki tetahi atu tangata, me hoatu e ia ki ona hoa Maori e noho mai ra i te Paremata. Kia kaha te awhina i tona iwi Maori. Kei te kaha te whakanohonoho a te Kawanatanga i te pakeha ki runga i nga whenua, kaati kia pera ano hoki tona kaha me tona kakama ki te whaka nohonoho i te iwi Maori, notemea kaore ano te iwi Maori i whakamatauria te whakanoho ki runga i te whenua. He pai te whakanoho atu i nga Maori ki runga i nga whenua i te tuku atu i nga whenua ki te hunga "haramai" ("immigrants"), notemea ko tenei iwi he tauhou ki te noho i runga whenua. Ko te Maori kei te mohio tonu ki nga whawha mo te whenua e tere ai te puta mai o nga hua o te whenua. Ka huri ke nga tikanga inaianei ara ko te iwi